

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

รูปแบบการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาเปรียบเทียบ (comparison descriptive study) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก รวมทั้งปัจจัยด้านประชากรที่มีผลต่อความคิดเห็นต่อการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในพื้นที่ศึกษา

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้คือประชาชนที่มีอายุ 15 ปี ขึ้นไป และในปีที่ผ่านมาได้อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลตะพาน จากทั้งหมด 5 หมู่บ้าน หลังคาเรือนละ 1 คน จำนวน 820 หลังคาเรือน (สถานีอนามัยตำบลตะพาน, 2547)

กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาใช้วิธีการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan (ยุทธพงษ์ กัวยวรรณ์, 2543: 75-76) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 262 หลังคาเรือน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนจำนวนหลังคาเรือนของแต่ละหมู่บ้าน ดังนี้

ลำดับ	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนหลังคาเรือน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1	บ้านปลายคลอง หมู่ที่ 1	224	72
2	บ้านตะพาน หมู่ที่ 2	145	46
3	บ้านบนไร่ หมู่ที่ 3	200	64
4	บ้านราษฎร์ประดิษฐ์ หมู่ที่ 4	151	48
5	บ้านห้วยทรายขาว หมู่ที่ 5	100	32
	รวม	820	262

ทำการสุ่มครัวเรือนศึกษาใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง อย่างง่าย (simple random sampling) โดยวิธีการจับฉลากจากเลขที่บ้านของแต่ละหมู่บ้าน และสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบบังเอิญ (accidental sampling) หากบ้านหลังนั้นไม่มีผู้อาศัยในช่วงเวลาที่เก็บข้อมูล หรือไม่มีประชาชนอายุ 15 ปี ขึ้นไปอยู่ หรือไม่ยินยอมตอบคำถาม หรือไม่สามารถหาบ้านที่จับฉลากได้ ให้เลือกบ้านที่ใกล้เคียงแทน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในพื้นที่ตำบลตะพานของหน่วยงาน องค์การทั้งภาครัฐและภาคประชาชน โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์เป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 7 ข้อเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) และแบบชนิดปลายเปิด (open ended)

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของหน่วยงาน องค์การทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ในปีที่ผ่านมา พื้นที่ตำบลตะพาน จำนวน 56 ข้อ แบ่งออกเป็นความคิดเห็นต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ของสถานีอนามัย จำนวน 25 ข้อ ขององค์การบริหารส่วนตำบลตะพาน จำนวน 5 ข้อ ของโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 8 ข้อ ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และผู้นำหมู่บ้าน จำนวน 8 ข้อ และของครอบครัว จำนวน 10 ข้อ ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) โดยใช้ตัวเลขแทนระดับความคิดเห็นเป็นคำตอบชุดเดียวกันสำหรับคำถามทุกข้อ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2522: 73-74) ดังนี้

กำหนดให้	5	คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง
	4	คือ เห็นด้วย
	3	คือ ไม่แน่ใจ หรือเฉยๆ
	2	คือ ไม่เห็นด้วย
	1	คือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ส่วนที่ 3 แบบบันทึกความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างต่อการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ในพื้นที่ตำบลตะพาน จำนวน 4 ข้อ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการศึกษา โดยการหาความตรงตามเนื้อหา และความเชื่อมั่น มีขั้นตอนดังนี้

1. การหาความตรงตามเนื้อหา (content validity)

โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้สร้างตามกรอบและเนื้อหาให้อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระตรวจแก้ไขภาษาที่ใช้ แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออก ซึ่งเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา ความถูกต้อง และได้ปรับแก้ตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับแก้ภาษาร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง

2. การหาความเชื่อมั่น (reliability)

โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่คล้ายกับประชากร ในพื้นที่ตำบลกรูด อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 30 ราย แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (cronbach alpha coefficient) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ได้ผลดังนี้

แบบสัมภาษณ์ส่วนที่ 2 ทั้งชุด ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 ส่วนของสถานีอนามัยตำบลตะพาน ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 ส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลตะพาน ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78 ส่วนของโรงเรียนชั้นประถมศึกษา ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 ส่วนของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และผู้นำหมู่บ้าน ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 และส่วนของครอบครัว ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 ซึ่งหมายความว่าแบบสัมภาษณ์มีความเชื่อมั่นสามารถนำไปใช้ได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

มีขั้นตอนดังนี้

1. ขออนุญาตราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงสำนักงานสาธารณสุขอำเภอพุนพิน เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลในพื้นที่ตำบลตะพาน
2. ผู้ศึกษาขอความร่วมมือบัณฑิตอาสาจำนวน 2 คน ในพื้นที่ตำบลตะพานให้เป็นผู้เก็บข้อมูล

3. ผู้ศึกษาปฐมนิเทศผู้เก็บข้อมูล ทั้งด้านวัตถุประสงค์ เนื้อหาของแบบสัมภาษณ์และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. ผู้ศึกษาให้แบบสัมภาษณ์พร้อมเขียนระบุ บ้านเลขที่ หมู่บ้าน ทุกชุดที่จะเก็บ ข้อมูลกับผู้เก็บข้อมูล
5. ผู้เก็บข้อมูลออกพื้นที่เก็บข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์ ทุกหลังคาเรือนตามที่ได้ระบุบ้านเลขที่ ในช่วงระหว่างวันที่ 12-20 มิถุนายน 2547
6. ผู้ศึกษานำแบบสัมภาษณ์ที่เก็บรวบรวมข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน แล้วเก็บเรียงตามลำดับชุดแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

มีขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลแต่ละข้อของแบบสัมภาษณ์ แล้วลงรหัสในแต่ละข้อให้ครบทุกชุด
2. นำข้อมูลไปวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป
 - 2.1 ข้อมูลส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เสนอเป็นตาราง แสดงจำนวน และร้อยละ
 - 2.2 ข้อมูลส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ของหน่วยงาน องค์การทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ในปีที่ผ่านมา พื้นที่ตำบลตะปาน เสนอเป็นตาราง แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน กำหนดค่าระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ช่วง ตามเกณฑ์การแปรผลโดยใช้สูตรหาอันตรภาคชั้น (บุญผาอ่อนต์สุชาติกุล, มปป: 21) ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5 - 1}{5} = 0.8$$

ดังนั้นเกณฑ์การแปรผลสามารถจัดได้ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.80	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
	1.81 – 2.60	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
	2.61 – 3.40	หมายถึง	ไม่แน่ใจ / เฉยๆ

3.41 – 4.20 หมายถึง เห็นด้วย

4.21 – 5.00 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2.3 การวิเคราะห์ปัจจัยด้านประชากรที่มีผลต่อความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ดังนี้

2.3.1 ตัวแปรอิสระคือ เพศ การมีและไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ลักษณะครอบครัวที่มีและไม่มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาอายุอาศัยอยู่ และลักษณะครอบครัวที่เคยมีและไม่เคยมีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก ในช่วงไม่เกิน 2 ปีที่ผ่านมา เป็นนามมาตรา (Nominal scale) ที่มี 2 กลุ่ม และตัวแปรตาม คือค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเป็นช่วงชั้นมาตรา (Interval scale) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในแต่ละกลุ่มทดสอบด้วย Independent samples t-test นำเสนอเป็นตาราง แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t และค่า P-value

2.3.2 ตัวแปรอิสระ คือ อายุ ระดับการศึกษา เป็นนามมาตรา (Nominal scale) และ ความถี่ในการได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก เป็นลำดับ มาตรา (Ordinal scale) ที่มี มากกว่า 2 กลุ่ม และตัวแปรตาม คือค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเป็นช่วงชั้นมาตรา (Interval scale) โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวในแต่ละกลุ่มทดสอบด้วย F-test (One – way ANOVA) นำเสนอเป็นตาราง แสดงค่าความแปรปรวน ค่า F ค่า P-value และใช้วิธีการเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple comparison) เพื่อหาผู้ที่แตกต่าง (Roscoe, 1975: 310)

2.4 ข้อมูลส่วนที่ 3 แบบบันทึกความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างต่อการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ในพื้นที่ตำบลตะปาน นำเสนอเป็นตาราง แสดงจำนวนและร้อยละ